

27.8.2007

Dnro 868/4/06

Ratkaisija: Oikeusasiamies Riitta-Leena Paunio

Esittelijä: Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Tuula Aantaa

TOIMEENTULOTUKIHAKEMUSTEN PITKÄ KÄSITTELYAIKA PORIN KAUPUNGIN SOSIAALITOIMESSA

1 KANTELU

Kantelija arvosteli 11.3.2006 päivätyssä kirjeessään toimeentulotukihakemusten mielestään pitkää käsittelyaikaa Porin kaupungin sosiaalitoimessa.

Kantelijan kertoman mukaan ennen vuodenvaihdetta 2006 toimeentulotukihakemusten käsittely sosiaalikeskuksen perusturvatoimistossa kesti korkeintaan viikon. Mainitun vuodenvaihteen jälkeen hakemusten käsittely on kestänyt kolmesta kuuteen viikkoon. Esimerkkinä kantelija kertoi, ettei hän ollut saanut vielä kantelupäivään mennessä päätöstä maaliskuun hakemukseensa, jonka hän oli jättänyt perusturvatoimistoon 17.2.2006.

3 RATKAISU

3.1 Säännökset toimeentulotukiasian viivytyksettömästä käsittelystä

Suomen perustuslain 21 §:n mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa viranomaisessa. Säännös velvoittaa viranomaisia pyrkimään kaikissa käsittelemissään asioissa mahdollisimman joutuisaan käsittelyyn. Myös hallintolain mukaan hallintoasia on käsiteltävä ilman aiheetonta viivytystä. Erityisesti toimeentulotukiasioiden kiireellistä käsittelyä on painotettu huhtikuun 2001 alussa voimaan tulleella lain muutoksella. Tällöin toimeentulotuesta annetun lain (toimeentulotukilaki) 14 §:ään lisättiin uusi 4 momentti, jonka mukaan toimeentulotukiasiat on käsiteltävä kunnassa viivytyksettä.

Lakiin ei ole kirjattu mitään aikarajaa viivytyksettömälle käsittelylle, mutta eduskunnan sosiaali- ja terveystoimikunta totesi toimeentulotukilain 14 §:n uuden 4 momentin sisältäneen lakiesityksen johdosta antamassaan mietinnössä, että kun kyse on viimesijaisesta toimeentulon turvasta, korkeintaan viikon käsittelyaikaa voidaan pitää ohjeellisena tavoitteena siitä, kuinka nopeasti tuen hakijan tulisi saada asiansa käsiteltäväksi.

Kun otetaan huomioon se, että toimeentulotuki on perustuslaissa säädettyä oikeutta välttämättömään toimeentuloon ja huolenpitoon turvaava keskeinen rahaetuus, voidaan mielestäni korkeintaan viikon aikaa hakemuksen käsittelyyn ottamiselle pitää lähtökohtana viivyttyksettömälle käsittelylle. Sellaisissa tapauksissa, joissa päätöksen tekeminen ei edellytä lisäselvityksiä, hakemus tulisi siis mielestäni ottaa käsiteltäväksi ja myös ratkaista lähtökohtaisesti viikon kuluessa. Niissä tapauksissa, joissa päätöksen tekeminen edellyttää lisäselvityksiä, niitä tulisi pyytää tai hankkia lähtökohtaisesti viimeistään viikon kuluessa ja tehdä päätös välittömästi tarpeellisten selvitysten saavuttua.

3.2

Toimeentulotukihakemusten käsittelyaika perusturvatoimistossa

Sosiaalijohtajan selvityksen mukaan toimeentulotukihakemusten viivyttyksetön käsittely on Porin sosiaalikeskuksen perusturvatoimiston keskeinen toimintatavoite, joka saavutettiin vuoden 2006 alkuun saakka. Selvityksen mukaan uusi yksilö- ja perhehuoltojärjestelmän käyttöönotto vuoden 2006 alussa hidasti toimeentulotukiasioiden päätöksentekoa. Selvityksen mukaan myös 1.1.2006 voimaan tullut toimeentulotukilain rakennemuutos hankaloitti alkuvuonna 2006 päätöksentekoa perusturvatoimistosta riippumattomista syistä. Kolmantena muutoksena vuoden vaihteessa Porissa otettiin käyttöön kanslistien ja sosiaalityöntekijöiden uusi työnjako. Selvityksen mukaan edellä mainitut muutokset ja lisäksi usean työntekijän yllättäen alkaneet pitkät sairauslomamat hidastivat päätöksentekoa, vaikka sijaisia palkattiin ja ylitöitä tehtiin runsaasti. Selvityksen mukaan toimeentulotukihakemusten käsittelyaika perusturvatoimistossa vaihteli keväällä 2006 kolmesta päivästä noin kolmeen viikkoon.

Totean, että myös silloinen valtioneuvoston apulaisoikeuskansleri Jaakko Jonkka on selvittänyt Porin sosiaalitoimen toimeentulotukihakemusten käsittelyaikoja keväällä 2006. Hän totesi asiassa 20.12.2006 antamassaan päätöksessä (Dnro 382/1/06) saamansa selvityksen perusteella, että Porin kaupungin sosiaalitoimessa pyrittiin keväällä 2006 turvaamaan viivyttyksetön menettely toimeentulotukiasioiden käsittelyssä sijaisia palkkaamalla ja tekemällä runsaasti ylitöitä. Jonkan mukaan Porin kaupunginvaltuusto oli osoittanut sosiaalitoimelle riittävät resurssit toimeentulotukiasioiden asianmukaiseksi käsittelemiseksi, mistä osoituksena oli ollut käsittelyaikojen lyheneminen kevään edetessä.

Jonkka totesi, että sosiaalilautakunnan selvityksessään esittämät syyt käsittelyaikojen hidastumiselle eivät hänen näkemyksensä mukaan kestä oikeudellisesti kriittistä tarkastelua siltä osin kuin selvityksessä on viitattu toimeentulotukilain muutokseen päätöksentekoprosessia hidastavana, perusturvatoimistosta riippumattomana syynä. Viranomaisen tulee Jonkan mukaan lähtökohtaisesti kohdentaa voimavaransa ja järjestää toimintansa siten, että lakisääteiset tehtävät pystytään hoitamaan myös selvityksessä tarkoitettussa tilanteessa. Jonkka totesi, että asiassa saadun selvityksen mukaan toimeentulotukihakemusten käsittelyajat olivat Porissa kesäkuun 2006 puolivälissä enää keskimäärin viisi päivää. Koska hänen tutkittavanaan ei ollut sellaista nimenomaista tapausta, jossa käsittely olisi viivästynyt, asia ei antanut

hänelle aihetta muuhun kuin että hän korosti kunnan velvollisuutta huolehtia toimeentulotukiasioiden viivytyksettömästä käsittelystä.

Kun silloinen apulaisoikeuskansleri Jaakko Jonkka on jo tutkinut ja arvioinut toimeentulotukihakemusten käsittelyaikoja yleisesti Porin kaupungin sosiaalitoimessa keväällä 2006, ei asia anna tältä osin puoleltani aihetta muuhun kuin että ilmoitan yhtyvänä hänen asiassa esittämiinsä näkemyksiin.

Koska toimistopäälliköltä saamani lisäselvityksen mukaan toimeentulotukihakemusten keskimääräinen käsittelyaika Porin sosiaalikeskuksen perusturvatoimistossa on tällä hetkellä 6–7 päivää, käsittellään hakemukset mielestäni tällä hetkellä perusturvatoimistossa toimeentulotukilaissa säädetyllä tavalla viivytyksettä.

3.3

Kantelijan toimeentulotukihakemuksen käsittely

Asiakirjojen mukaan kantelija haki toimeentulotukea maaliskuulle 2006 sosiaalikeskukseen 17.2.2006 saapuneella hakemuksella. Perustoimeentulotuen osalta viranhaltija teki päätöksen 8.3.2006 ja täydentävän toimeentulotuen osalta 9.3.2006. Päätösten tekeminen asiassa ei toimistopäällikön selvityksen mukaan edellyttänyt lisäselvityksiä.

Asian käsittely kesti siis noin kolme viikkoa. Saamani selvityksen mukaan asian käsittely ei edellyttänyt lisäselvitystä. Näkemykseni mukaan edellä kohdassa 3.2 kerrotut syyt toimeentulotukihakemusten pitkille käsittelyajoille Porissa eivät ole hyväksyttäviä perusteita toimeentulotukihakemusten viipymiselle. Katson, että kantelijan vuoden 2006 maaliskuuta koskeneen toimeentulotukihakemuksen käsittelyssä meneteltiin toimeentulotukilain vastaisesti.

4

TOIMENPITEET

Saatan Porin sosiaalikeskuksen tietoon edellä kohdassa 3.3 esittämäni käsityksen toimeentulotukilain vastaisesta menettelystä kantelijan toimeentulotukihakemuksen käsittelyssä. Tässä tarkoituksessa lähetän Porin sosiaalikeskukselle jäljennöksen tästä päätöksestäni. Lähetän päätökseni tiedoksi myös Porin sosiaalilautakunnalle.

Koska asiassa saadun selvityksen mukaan toimeentulotukihakemusten käsittelyajat ovat Porin sosiaalikeskuksen perusturvatoimistossa tällä hetkellä keskimäärin 6–7 päivää, ei asia ole antanut aihetta muihin toimenpiteisiini.
